

ผลงานด้านวิชาการและการวิจัย
กลุ่มอนามัยแม่และเด็ก สำนักส่งเสริมสุขภาพ

.....

ชื่อ-นามสกุล นางจุฬารรณ เขมทอง **ตำแหน่ง** นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

เรื่อง คู่มือการฝากครรภ์ สำหรับบุคลากรสาธารณสุข

หลักงานและเหตุผล

การฝากครรภ์เป็นจุดเริ่มต้นแห่งการพัฒนาคุณภาพประชากรเริ่มตั้งแต่อยู่ในครรภ์เพื่อการตั้งครรภ์และการคลอดเป็นไปอย่างราบรื่น มารดาและทารกปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนและมีสุขภาพแข็งแรง กรมอนามัยได้จัดทำแนวทางการฝากครรภ์คุณภาพที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่หญิงตั้งครรภ์ทุกคนพึงได้รับ โดยแนะนำให้หญิงตั้งครรภ์ที่มีความเสี่ยงต่ำมารับบริการฝากครรภ์อย่างน้อย 5 ครั้ง โดยจะได้รับบริการตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ตามมาตรฐาน มีการเตรียมความพร้อมแก่หน่วยบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทั่วประเทศ และในปี พ.ศ. 2559 สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้ประกาศประเภทและขอบเขตของบริการฝากครรภ์สอดคล้องตามแนวทางฝากครรภ์คุณภาพของกรมอนามัย และจากการสำรวจสถานการณ์การฝากครรภ์ในประเทศไทย ปี พ.ศ.2564 พบว่า ยังมีหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกช้าถึงร้อยละ 25.7 แม้ว่าจำนวนครั้งที่มาฝากครรภ์ได้ครบ 5 ครั้ง แต่กิจกรรมบริการ ที่จำเป็นได้รับไม่ครบถ้วน ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญของการจัดระบบบริการฝากครรภ์ คือ ภาระงานของบุคลากร และจำนวนผู้มารับบริการมีผลต่อคุณภาพบริการ ในขณะที่สถานบริการสาธารณสุขทุกระดับจัดกิจกรรมบริการ ตามแนวทางเดียวกัน แต่มีความสมบูรณ์แตกต่างกัน

กรมอนามัยจึงได้มีแผนพัฒนาคลินิกฝากครรภ์ โดยได้รับความร่วมมือจากราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย กรมควบคุมโรค กรมการแพทย์ กรมสุขภาพจิต กองการพยาบาล สติแพทย์และพยาบาล ผู้ปฏิบัติงานในคลินิก ฝากครรภ์ เข้าร่วมเป็นคณะทำงานทบทวนแนวทางการฝากครรภ์ของประเทศไทย เพื่อจัดทำคู่มือการฝากครรภ์ ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยและสอดคล้องตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก (The2016 WHO ANC Model)และได้ประกาศนโยบายฝากครรภ์คุณภาพ พ.ศ. 2565 เมื่อวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2565 เพื่อให้สถานบริการได้ดำเนินการไปในแนวทางเดียวกัน โดยมีเป้าประสงค์เพื่อสร้างการเข้าถึงบริการอนามัยแม่และเด็กอย่างทั่วถึง และเท่าเทียม ดังต่อไปนี้

1. สถานบริการสาธารณสุขทุกเครือข่ายจัดบริการอนามัยแม่และเด็กที่มีมาตรฐานตามแนวทางการฝากครรภ์คุณภาพสำหรับประเทศไทย พ.ศ. 2565
2. หญิงตั้งครรภ์และคู่ทุกรายได้รับการบริการที่มีคุณภาพ โดยเน้นการส่งเสริมสนับสนุนให้หญิงตั้งครรภ์ ฝากครรภ์ก่อน 12 สัปดาห์ และได้รับการดูแลต่อเนื่องและครบถ้วนตามเกณฑ์ฝากครรภ์คุณภาพสำหรับประเทศไทย พ.ศ. 2565
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและชุมชน ในการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพอนามัยแม่ และเด็ก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดบริการฝากครรภ์ที่มีคุณภาพและเหมาะสมแก่สถานบริการ
2. เพื่อเป็นแนวทางให้บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ใช้ในการให้บริการแก่หญิงตั้งครรภ์อย่างเหมาะสมและเป็นไปตามมาตรฐานสากลอย่างเท่าเทียม
3. เป็นแนวทางสื่อสารแก่ภาคประชาชนให้เกิดความเข้าใจและตระหนักในการดูแลสุขภาพหญิงตั้งครรภ์

วิธีการ/ขั้นตอนการดำเนินงานตามกระบวนการ

1. ทบทวนวรรณกรรม รวบรวมสถานการณ์ และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
2. ประชุมหารือกับภาคีเครือข่ายสูติแพทย์จากโรงพยาบาลในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสังกัดมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2564 เพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อกรอบแนวทาง ขอบเขตและรูปแบบการจัดบริการ ผ่าคลอด
3. ประชุมหารือแนวทางการขอรับค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุขกรณีบริการผ่าคลอด ปีงบประมาณ 2565 ร่วมกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2564
4. นำเสนอต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนงานมารดาและทารกปริกำเนิด เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2564 มีมติเห็นชอบการปรับแนวปฏิบัติบริการบริการผ่าคลอดเป็น 8 ครั้ง และแผนการดำเนินงานเพื่อรองรับ การปรับเปลี่ยนแนวปฏิบัติ
5. กรมอนามัยแต่งตั้งคณะทำงานทบทวนแนวทางการผ่าคลอดของประเทศไทยตามคำสั่งกรมอนามัย ที่ 928/2565 ลงวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2564 โดยมีศาสตราจารย์นายแพทย์ภิเศก ลุมพิกานนท์ เป็นที่ปรึกษา ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัยเป็นประธาน และกลุ่มอนามัยแม่และเด็ก สำนักส่งเสริมสุขภาพ เป็นฝ่ายเลขานุการและคณะทำงาน
6. คณะทำงานฯมีการประชุม 2 ครั้ง เพื่อจัดทำร่างแนวทางการผ่าคลอดของประเทศไทย พ.ศ.2565 และเตรียมการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในคลินิกผ่าคลอด
7. ยกร่างแนวทางการผ่าคลอดของประเทศไทย พ.ศ. 2565 นำเสนอต่อคณะกรรมการอนามัยแม่และเด็กแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 1/2565 วันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2564
8. คณะทำงานฯ ทบทวนและแก้ไขต้นฉบับแนวทางการผ่าคลอดของประเทศไทย พ.ศ. 2565
9. กระทรวงสาธารณสุขแถลงข่าว “การผ่าคลอดคุณภาพสำหรับประเทศไทย” ร่วมกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ถ่ายทอดสดผ่าน Facebook live เมื่อวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2565
10. กรมอนามัยจัดอบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในคลินิกผ่าคลอด วันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2565 ณ โรงแรม ทีเค. พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร ผ่านระบบ Web Conference และถ่ายทอดสดผ่าน Facebook live สำนักส่งเสริมสุขภาพ

ช่องทางการเผยแพร่

<https://hp.anamai.moph.go.th/th/manuals-of-official/209082>

ผ่านความเห็นชอบ

(นายแพทย์โอพาริก มุสิกวงศ์)

หัวหน้ากลุ่มอนามัยแม่และเด็ก สำนักส่งเสริมสุขภาพ